Пралетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

ЗА ЛЕНІНСКІЯ КАДРЫ

ОРГАН ПАРТКОМА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА ЎНІВЕРСІТЭТА.

Год выдання II
№12(24)
17 кастрычніка
1936 года.

Адрас рэдакцыі: Менск, Універсітэцкі гарадок, біякорпус.

Шчырае прывітанне народнаму паэту рэспублікі ЯКУБУ КОЛАСУ!

ПА-БОЛЬШЭВІЦКУ РЭАЛІЗУЕМ РАШЭННІ ПЛЕНУМА ЦК КП(б)Б

Рашэнні пленума ЦК КП(б)Б аб выніках абмену партыйных дакументаў паказваюць тую велізарнейшую работу, якую правяла КП(б)Б у часе абмену партдакументаў.

За час падрыхтоўкі і правядзення абмену партдакументаў значна павысілася палітычная актыўнасць, ідэйная ўзброенасць камуністаў, палепшылася арганізацыйная і выхаваўчая работа.

Партыя правяла вялікую работу па ачышчэнню сваіх радоў ад чужых элементаў, ад замаскаваных контррэвалюцыйных трацкістаў, белагвардзейцаў і людзей выпадкова папаўшых у партыю.

Але на гэтым мы не павінны супакоіцца, бо класавы вораг будзе і надалей старацца скарыстоўваць партбілет, там, дзе адсутнічае пільнасць, каб шкодзіць нашаму соцыялістычнаму будаўніцтву.

Высокая бальшэвіцкая пільнасці павінна быць у кожнага комуніста. Класавы вораг асабліва стараецца пралезці ў нашы Вышэйшыя навучальныя ўстановы, шкодзіць нам на ідэалагічным фронце. Малейшая самасупакоенасць комуністаў — дасць магчымасць праводзіць сваю шкодную дзейнасць ворагу партыі і народу.

Некаторыя партарганізацыі стараліся застрахаваць сябе наказнай пільнасцю, ставячы пытанне аб партыйнасці комуністаў, не маючы ніякіх фактаў і падстаў. Гэта было і ў нас у партгрупах гістфака і геафака, дзе ставілі пытанне аб выключэнні з партыі за трацкізм тых, хто ніколі трацкістам не быў. Гэтым, па сутнасці, адцягвалі ўвагу партыйнай арганізацыі ад выкрыцця сапраўдных ворагаў партыі.

Пленум асабліва заастрае ўвагу ўсіх партыйных арганізацый на вышэйшае ўзняцце арганізацыйнай работы і вырошчвання партыйных кадраў, на павышэнне тэарэтычнага ўзроўню комуністаў, на ўзбраенне марксісцка-ленінскай тэорыяй. У нашай партарганізацыі большая частка комуністаў з'яўляюцца прапагандыстамі, але трэба адзначыць, што з імі мала праводзіцца работы. За іх работай не ўстаноўлен штодзенны кантроль. Акрамя кансультацыі да кожнай тэмы ім больш ніякай дапамогі няма. Некаторыя прапагандысты праводзяць заняткі на нізкім тэарэтычным узроўні. Часта бываюць зрывы заняткаў.

Партком павінен на сваіх пасяджэннях заслухоўваць справаздачы прапагандыстаў аб іх рабоце. Яшчэ горш у нас абстаіць справа з палітычнай агітацыяй. Палітбяседчыкі, агітатары, чытчыкі вылучаны фармальна толькі на паперы, іх работай партком у апошні час амаль не цікавіцца.

Нядаўна апублікаванае пісьмо ЦК ВКП(б) аб «Аднаўленні прыёму новых членаў у ВКП(б)» ставіць перад партарганізацыямі рад адказнейшых задач па рабоце з кандыдатамі партыі, з комсамольцамі і ўцягнення лепшых беспартыйных у групы спачуваючых. «Пленум ЦК КП(б)Б абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі палепшыць кіраўніцтва і аказаць усямерную дапамогу комсамольскім арганізацыям у іх рабоце па выхаванню моладзі». Рэзалюцыя пленума патрабуе ад партыйных арганізацый работу па ідэйна-палітычнаму выхаванню комсамола паставіць у цэнтры сваёй работы.

Факты, што у нас не забяспечаны комсамольскія палітшколы добра падрыхтаванымі прапагандыстамі, адсутнасць кіраўніцтва комсамольскімі арганізатарамі з боку партгруп асобных факультэтаў, гавораць аб недаацэнкі работы з комсамолам.

Групы спачуваючых—гэта адзін з тых рэзерваў адкуль партыя будзе папаўняць свае рады. Рашэнні пленума патрабуюць ад партарганізацыі настаноўкі работы са спачуваючымі так, каб гэта была для іх не толькі школай палітычнага выхавання, але і школай «па выхаванню спачуваючага ў духу большэвіцкіх традыцый арганізаванасці і дысцыпліны». У нас са спачуваючымі ніякай работы не праводзіцца, акрамя ўцягнення іх у сетку партвучобы. Ніякіх партдаручэнняў ім не даецца. Нават некаторыя спачуваючыя ненаведваюць адчыненых партыйных сходаў. Зусім адсутнічае работа сярод беспартыйных па ўцягванню лепшых з іх у спачуваючыя. За гэта гаворыць той факт, што за 1936 год не паступіла ніводнай заявы аб уступленні у спачуваючыя.

Рашэнні пленума ЦК КП(б)Б — гэта баявая праграма нашай работы.

На выкананне гэтых рашэнняў мы павінны мабілізаваць усе свае сілы. Рашуча змагаючыся з усімі варожымі элементамі, павышаючы большэвіцкую пільнасць, згуртаваўшыся вакол ЦК ВКП(б) і геніяльнага правадыра вялікага Сталіна— прыдзем да новых перамог.

ДА ПАДЗЕЙ У ІСПАНІІ

НА ЗДЫМКУ: замаскіраваная батарэя ўрадавай артылерыі на сарагоскім фронце.

30-годдзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта рэспублікі ЯКУБА КОЛАСА

ПРЫВІТАННІ ЮБІЛЯРУ

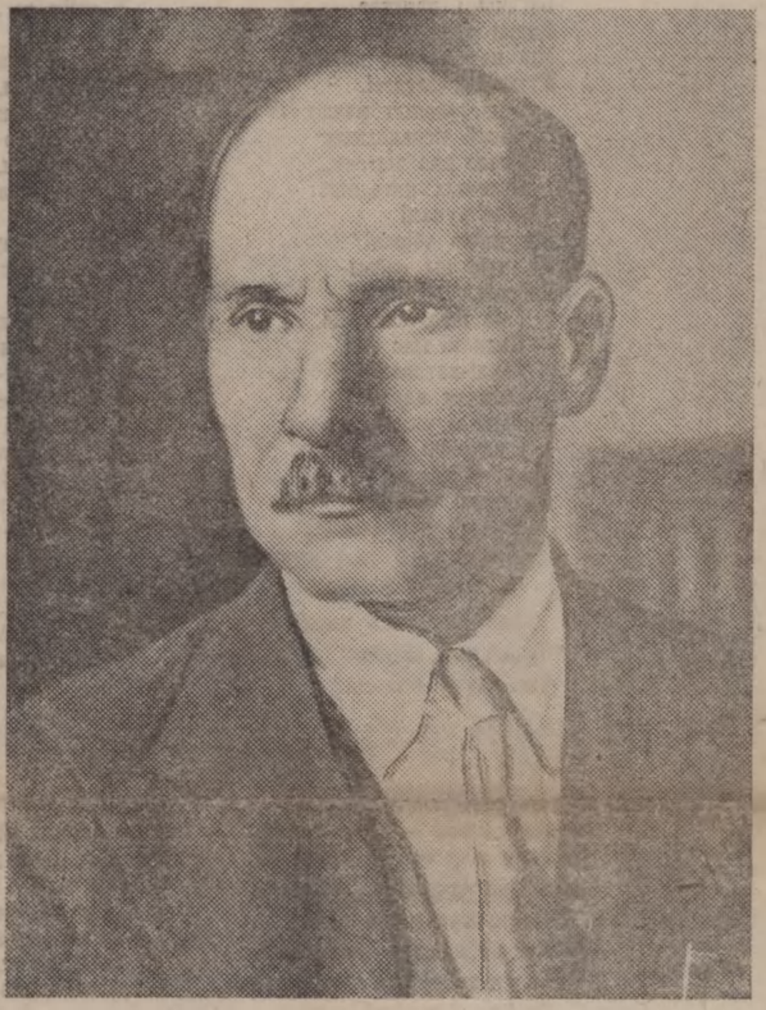

Менск, САЮЗ СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕННІКАЎ

ЯКУБУ КОЛАСУ

Жадаю доўгіх год жыцця, далейшага творчага поспеху. Прывітанне усім. Цісну руку.

ГІКАЛО.

Сочы, 11 кастрычніка.

НАРОДНАМУ ПАЭТУ РЭСПУБЛІКІ ЯКУБУ КОЛАСУ

У дзень 30-годдзя Вашай літаратурнай дзейнасці Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі горача вітае Вас, як аднаго з выдатных паэтаў Совецкай Беларусі і Совецкага Саюза і майстра мастацкага слова, зрабіўшага велізарны ўклад у справу развіцця літаратуры беларускага народу.

ЦК КП(б)Б жадае Вам доўгага плённага жыцця і новых вялікіх поспехаў у Вашай далейшай мастацкай творчасці на карысць нашай Вялікай Соцыялістычнай радзімы, на радасць і шчасце працоўных, якія пад кіраўніцтвам нашага любімага друга і настаўніка мудрага Сталіна будуюць прыгожае шчаслівае жыццё.

ЦК КП(б)Б.

Совет Народных Камісараў Беларускай ССР горача вітае Вас з 30-гадовым юбілеем Вашай літаратурна-мастацкай дзейнасці і жадае Вам бадзёрасці і сіл для далейшай паспяховай работы на карысць совецкага народу. Працоўныя і масі Беларусі адзначаюць Ваш юбілей, як чалавека і работніка, які лепшыя гады свайго свядомага жыцця аддаў на карысць народу і сваім майстэрскім словам заклікаў працоўных на барацьбу за вызваленне ад гнёту і несправядлівасці.

Цяпер у нашы совецкія часы шырокія масы працоўных у Вашай асобе бачаць глашатая новага шчаслівага жыцця. Таму Вы заслужана карыстаецеся званнем народнага паэта, якім узнагародзіў Вас совецкі ўрад.

Совет Народных Камісараў выказвае ўпэўненасць у тым, што Вы і ў далейшым будзеце ў перадавой шарэнзе совецкіх пісьменнікаў і сваё дараванні майстра мастацкай літаратуры аддасцё без астатку на карысць новага соцыялістычнага грамадства.

Совет Народных Камісараў Беларускай ССР.

Прэзідыум ЦВК БССР горача вітае народнага паэта Совецкай Беларусі Якуба Коласа з 30-гадовым юбілеем творчай дзейнасці, жадае здароўя, сіл і доўгага жыцця і выказвае ўпэўненасць у тым, што Якуб Колас аддасць усё сваё жыццё і веды, каб сваім мастацкім словам служыць справе соцыялізму.

Старшыня ЦВК БССР
А. ЧАРВЯКОЎ.

СТУДЭНТАМ МАДРЫДСКАГА УНІВЕРСІТЭТА

Дарагія таварышы! Мы, студэнты Беларускага дзяржаўнага універсітэта шлем палкае, брацкае прывітанне гераічнаму іспанскаму народу, які мужна змагаецца супроць фашысцкіх банд за дэмакратычную рэспубліку, за свабоду, за культуру, за сваё светлае жыццё. Мы з глыбокім хваляваннем і пачуццём брацкай салідарнасці сочым за гераічнай барацьбой моладзі, жанчын і ўсяго іспанскага народу супроць заклятых ворагаў чалавецтва—іспанскіх фашыстаў і іх дапаможнікаў германскіх, італьянскіх і партугальскіх банд.

У гэтыя дні жорсткіх, крывапралітных баёў з фашыстамі, мы гаворым іспанскаму народу: змагайцеся так мужна, стойка і далей. Няхай яркі вобраз нашай квітнеючай, магутнай, свабоднай соцыялістычнай краіны, дзе так вольна дыша чалавек, дзе моладзі шырока адчынены дзверы ў навуку, дзе народ не ведае іншага пачуцця акрамя шчасця і радасці, паслужыць натхняючым прыкладам у вашай барацьбе за незалежнасць Іспаніі, за шчаслівае і радаснае жыццё.

Дарагія таварышы! Мы хочам кораценька расказаць пра сваё жыццё і вучобу. Наш універсітэт знаходзіцца ў сталіцы ордэнаноснай совецкай соцыялістычнай Беларускай рэспубліцы, у горадзе Менску. Жыццё наша шматгранна. Мы ўпарта вучымся, авалодваем ведамі, займаемся ў самых рознастайных гуртках, актыўна ўдзельнічаем у грамадскай рабоце. У нас маюцца неабмежаваныя магчымасці ў авалодванні навукай, ведамі, культурай. Нам прадстаўлены светлыя, утульныя, добраабсталяваныя аўдыторыі, габінеты, багатыя бібліятэкі. Мы жывем у чыстых, светлых, цёплых пакоях, часта наведваем кіно, тэатры. Мы ніколі не забываем, што ўсё гэта за-ваявалі нашы бацькі, нашы браты і старэйшыя таварышы пад кіраў-ніцтвам комуністычнай партыі ў часе вялікага Кастрычніка 1917 года і ў бурах грамадзянскай вайны супроць сваей і замежнай буржуазіі і супроць белапольскіх акупантаў.

Зараз мы прапрацоўваем найвялікшы дакумент — праект новай Совецкай Канстытуцыі, якая названа імем вялікага генія чалавецтва, імем нашага дарагога і любімага СТАЛІНА. Таксама мы ўзмоцнена рыхтуемся да свята XIX гадавіны Вялікай пролетарскай рэвалюцыі. Будні нашы надзвычай багаты і змястоўны, аб іх нельга напісаць падрабязна ў гэтым кароткім пісьме. Мы жадаем з вамі наладзіць рэгулярную пісьмовую сувязь. Чакаем самага хуткага адказу.

Мы, студэнты, як і ўвесь 175-мільённы народ нашай неабдымнай шчаслівай, сонечнай радзімы з Вамі ўсім сэрцам. Мы цвёрда ўпэўнены, што іспанскі народ раздавіць чорную сілу рэакцыі. Мы будзем і далей неаслабна сачыць за Вашай упартай барацьбой з фашысцкімі мяцежнікамі і заўсёды рады працягнуць руку брацкай дапамогі адважным барацьбітам.

Наша гарачае прывітанне гераічнай моладзі Іспаніі!
Далоў фашысцкіх мяцежнікаў!
Няхай жыве перамога іспанскай дэмакратычнай рэспублікі!

Прынята аднагалосна на агульным сходзе студэнтаў БДУ.

Б-172

Няхай гучыць у вобразах шматлікіх багаты скарб тваіх праўдзівых слоў!

1906. Вершы аб смутку і нядолі

ЯКУБ КОЛАС

Не пытайце, не прасіце
Светлых песень у мяне,
Бо, як песню заспяваю,
Жаль вам душу скалыхне.
Я-б смяюся, жартаваў-бы,
Каб вас чуць развесяліць,

Ды на жыццё як паглядзіш,
Сэрца болем зашчыміць.
Нешчаслівна наша доля:
Нам нічога не дала.
Не шукайце кветак у полі,
Бо вясна к нам не прышла.

ВОРАГАМ

Багачы і паніства,
[illegible]

1906 г.

НАША ДОЛЯ

Наша доля нас не знае,
Жыццё наша — ноч і цьма.
Улетну жар нас данімае,
Цісне холадам зіма.
Не красуе наша ніва,
Луг не цешыць нам вачэй.
Гне к зямлі нас праца жыва,
Гоніць у могілкі дзяцей.

Наша жыццё невясёла...
Ноч і цьма на нас ляглі.
Нашы хаты, вёскі, сёлы
Сівым мохам абраслі.
Нашы слёзы нешчыслёны,
З нас крывавы льецца пот...
Люд забіты, люд хрышчоны,
Абяздолены народ!..

1907 г.

ЯКУБ КОЛАС

I

Улетку 1935 года народны паэт БССР Якуб Колас быў дэлегатам у Парыж на міжнародны кангрэс абароны культуры і як прадстаўнік савецкай літаратуры БССР. [illegible]

[illegible] У магутным зарыве вялікай рускай рэвалюцыі 1905 года Якуб Колас па новаму ўбачыў абяздоленыя мільёны беларускіх аратых, што ўзняліся пад кіраўніцтвам рабочага класа на цара і яго сатрапаў, на барацьбу за «зямлю і волю». Ён [illegible]

[illegible]
Чырванеюць сёлы.
Колькі ўсякіх строгіх мер —
Канца няма краю!
Канстытуцыю цяпер
Як пяць пальцаў знаю.

У 1908 годзе Якуб Колас трапляе ў царскую турму за ўдзел у нелегальным [illegible]

II

[illegible] акцыі «хлеба скарынка язык звязала». — аднак, нельга захаваць [illegible] спаду ў творчасці Коласа гэтага перыяда. Колас усё часцей і часцей пачынае адчуваць сваю адзіноту:

Я іду — дыбаю
А куды? Не знаю.
(1911 г.)

У некаторых вершах Колас па- [illegible] ту Коласа. Містычны і нацыяналістычны арэол, які абкружае з малых год Сымона Музыку, рад ідэалістычных выказванняў Коласа аб мастацтве, аб прыродзе, — усё гэта дало магчымасць беларускім нацдэмам разглядаць гэту паэму, як «адраджэнцкую нацыянальную паэму».

У палоне нацдэмаўскіх буржуазных ідэй Якуб Колас сустрэў і вя- [illegible] горадзе, павучыцца», а не цурацца горада, як гэта паказана у яго апавяданні «Дзеравеншчына». Аднак, у гэтай аповесці нямала яшчэ ад народніцкага, ліберальнага ўспрыймання рэчаіснасці.

НА ЗДЫМКУ: народны паэт рэспублікі Якуб Колас і старшыня СНК БССР тав. Галадзед на пленуме пісьменнікаў.

III

Вялікія перамогі сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР і, у прыватнасці БССР, росквіт беларускай савецкай культуры, сацыялістычнай па зместу і нацыянальнай па форме, разгром беларускай нацыяналістычнай контррэвалюцыі, — не маглі не штурхнуць Якуба Коласа на неабходнасць канчатковага беспаваротнага разрыву з нацыяналізмам.

У асобе партыі бальшавікоў, у асобе ЦК КП(б)Б Якуб Колас знаходзіць прыязнае мудрае падтрыманне і кіраўніцтва у складанай справе сваёй ідэйна-палітычнай і творчай перабудовы.

У радзе вершаў апошняга перыяда, пасля разгрому нацдэмаў, Якуб Колас беспаваротна парывае з ворагамі народу і становіцца песняром Савецкай Беларусі, сапраўдным народным паэтам БССР.

Аднак, не ў вершах ляжыць цяпер цэнтр цяжару літаратурнай дзейнасці Якуба Коласа.

Якуб Колас у апошнія гады разгортвае свой вялікі талент празаіка. Ад дробных, часам натуралістычна-абмежаваных бытавых зарысовак, Колас пераходзіць да буйных сацыяльных абагульненняў.

Аповесць «Адшчапенец» (1932 год) увойдзе у гісторыю беларускай савецкай прозы як адна з арыгінальнейшых кніг пра калектывізацыю.

Значэнне гэтай кнігі ў тым, што бясхітрасны сюжэт, народная мова, лёгкі гумар, праўдзівасць выкладання — усё садзейнічае таму, каб зрабіць твор даступным мільёнам, народу.

У народнасці сіла нашумеўшай аповесці Коласа «Дрыгва» (1934

І зноў Колас вярнуўся да свайго «Палесся» — да захаплення дзён сваёй творчай маладосці.

«Палеская глуш» ператварылася. Яна стала арэнай барацьбы. Славутыя палешукі аказаліся на справе не нацыяналістычнымі стылізаванымі схемамі, а жывымі людзьмі, якія дзейнічаюць у канкрэтнай сацыяльнай абстаноўцы, у абстаноўцы класавай барацьбы.

Усім вядомы вялізны поспех, што выпаў на долю гэтай кнігі. Кола яе чытачоў вялізнае. Ёй зачытваліся ў поўным складзе калгасныя сходы. Рабочыя на прадпрыемствах наладжвалі літаратурныя дыспуты пра «Дрыгву». Дзеці гуляюць у «дзеда Талаша».

У народнасці і гераічнай рамантыцы сакрэт вялікага поспеху гэтай кнігі.

Моцны сюжэтны касцяк гэтай аповесці, шырокі ахоп падзей яшчэ раз даводзяць, што работа ў галіне прозы абяцае Якубу Коласу нямала перамог.

*

У адным са сваіх выступленняў па пытаннях савецкай літаратуры Беларусі сакратар ЦК КП(б)Б Нікалай Фёдаравіч Гікала сказаў:

«Для нас Янка Купала і Якуб Колас неадрыўная частка літаратуры Савецкай Беларусі».

Якуб Колас мае права ганарыцца гэтай заслужанай высокай ацэнкай сваёй творчасці.

Я. БРАНШТЭЙН.

(Скарочаны артыкул з газеты «Літаратура і Мастацтва».

1936. Вершы аб радасці і шчасці

ЯКУБ КОЛАС

ПЕСНЯ КАСТРЫЧНІКУ

Вялік разгон,
Шырок размах
Нястрымнай, гулкай хвалі.
Мы ў плынях дзён
Праводзім шлях
У сонечныя далі.
І што ні год
Гучней паток
Імкне пад сцяг чырвоны.
Смялее узлёт
Цвярдзее крок —
Ідуць, ідуць калоны.
Вядзе на бой
Іх наш стратэг
Маяк наш, слаўны Сталін.
Шуміць гразой
Імклівасць творчай хвалі.
Глядзім мы ў даль
У шыр пуцін
Ён наш разбег —
Без страху, без трывогі:
Краіны — сталь,

Акорд машын,
То — песня перамогі.
А усцяж граніц
Стаіць скала
Байцоў Чырвонай рації.
Агні зарніц
І зрок арла —
Ахова нашай працы —
Прайшла яна
Праз громы, дым
І ворагаў скрышыла.
Вайне — вайна!
Жыві, наш Клім,
Наш маршал Варашылаў!
Вялік разгон,
Шырок размах
Імклівай творчай хвалі
У яснасць дзён
Пралажан шлях —
Вядзі-ж нас, мудры Сталін.

27-X—1935 г.

ПРЫВЕТ

Прывет вам, племя маладое,
Зямель савецкіх яснацвет!
Дарога ваша — шлях герояў,
У новы дзень бліскучы след.

Як сонца, першыя ў паходзе,
Стыхіям злым наперакор,
Ішлі вы з песняй, як разводдзе,
На штурмы скал і дзікіх гор.

Ішлі вы, юнасць-чарадзеі,
З'яднанай сілай грамады,
Перамагаючы завеі,
Дажджы і суш і халады.

І голас вашай песні звонкай
Лавіў прастор нябс, зямлі,
І ціш балот і шчыт сасонкі,
Дзе густа збіліся камлі.

Усюды, дзе патрэбна зброя,
Каб перашкоды ўсе скрышыць,

Вы неслі сэрца маладое
І жар юнацкае душы.
І было крэпка ваша раме,
І не стамлялася рука,
Бо Ленін быў заўсёды з вамі
Быў з вамі гарт бальшавіка.

І вам дарогу саступалі
Пустэлі, пушчы і снягі,
Бо даручаў таварыш Сталін
Вам камсамольскія сцягі.

Прывет вам, войска маладое,
Загартаванае ў баях!
Дарога ваша — след герояў,
Білінны зпас, зорны шлях!

Ідзеце-ж гэтак-жа і далей!
Прывет вам, родныя, прывет:
Пад камсамольскай гулкай хваляй
Хіба ўстаіць струхлелы свет?

8-III—1936 г.

Нявідны

ЯКУБ КОЛАС

(УРЫВАК З АПОВЕСЦІ „ДРЫГВА")

Аднавілася, ажыла зямля.

Многагалосы, featureнастайны паток жыцця залівае кожны шматок яе, поўніць лясы, поле, балоты і няснітханным звонам калыша чуллівае празрыстае паветра. Адзеліся дрэвы ў новую зялёную вопратку, і такую наважную, поўную свайго мудрага сэнсу гутарку вядзе дрэва з дрэвам, лісток з лістком, а пад дрэвамі— былінка з былінкаю, а ў гэтых дрэвах, лістах і былінках пераклікаюцца птушкі, казуркі, і іх галасы зліваюцца ў адну сімфонію дзівоснай музыкі жыцця.

Невысокі хударлявы чалавек прыслухоўваецца да многагалосага звону, спеву, музыкі, што ідуць разам з ім дарогаю ўскрай лесу, ідуць усюды, дзе ні ступае нага яго. Уся гэта сімфонія, калі ўслухацца ў яе глыбей і бліжэй прыгледзецца да ўсёй гэтай сугучнасці жыцця, ёсць водгулле прыхаванага, а часамі і непрыкрытага зацятага змагання за жыццё. Невысокі хударлявы чалавек, сейбіт буры і змагання, упэўнен у гэтым, бо перад яго вачамі раскрыта праўда жыцця і яго завуаляваныя спружыны. Вось чаму ён так упэўнена і смела ходзіць патаемнымі дарогамі па зямлі акупаванага Палесся і поўнаю жменяю сее насенне буры і нянавісці да класавых ворагаў, глыбока ўзорваючы глебу свядомасці прыгнечаных, загнаных у закуткі жыцця. У яго глыбокая вера ў праўду гэтай сяўбы. Ён бачыць багатыя ўсходы свайго севу, і ад таго яму так весела, і настрой яго ўзняты.

Жыццё яго поўна небяспекі. Кожны дзень, кожная гадзіна тояць у сабе прыхаванае падступства і здраду. І шмат было ў таварыша Нявіднага напружаных момантаў, такіх, калі воля і само жыццё яго віселі на танюсенькай павуцінцы. Ён расказаў-бы шмат цікавых здарэнняў з практыкі свайго натаемнага вандроўніцтва і нелегальнага жыцця ў драпежнай пастцы жорсткіх акупантаў. На яго расстаўляюць сеці дасціпныя аматары польскай паліцыі, хітрыя і прабеглыя шпіёны заходне-еўрапейскага склада. Але яму дапамагае арганічнае зрастанне з масамі загнанай у закуткі жыцця беднаты. Яна яго любіць, верыць яму, як свайму чалавеку. Яна-ж і бароніць яго, папярэджвае, хавае, вырывае з рук добраахвотных сышчыкаў накшталт Бусыгі, бачыўшых нагібель сваю ў прапагандзе і падпольнай рабоце Нявіднага. Нявідны ведае, што чакае яго, калі зловіць яго панская агентура. Але ён ведае і верыць у праўду новага ладу жыцця, таго ладу, за ідэалы якога змагаецца партыя комуністаў. І гэта дае яму паўнату жыцця, сэнс і апраўданне таго, што ён робіць, ходзячы здрадлівай, вузенькаю тропкаю па краю цёмнага прадоння, рызыкуючы зваліцца туды ў кожную часіну. Усё гэта змушае яго трымаць вуха і вока на варце, хадзіць з аглядкаю. Цікава-ж нарэшце пабачыць, як пойдзе ў рост далей той засеў змагання і класавай нянавісці, дзе нямала ёсць зерня кінутых яго рукою. Цікава наогул жыць і біцца за новы лад жыцця і ведаць, як і калі скончыцца гэта змаганне і як будзе будавацца гэта новае, светам нябачанае. Ён прыпамінае партызанскі мітынг на бязлюдным полі каля лесу, дзе ён выпадкам сустрэўся з дзедам Талашом. У яго вачах устаюць каларытныя фігуры старога партызанскага атамана і яго памочніка Мартына Рыля з карабінам і дзеравянаю трубою. Усё гэта такія з'явы, якія шмат аб чым гавораць і перш за ўсё аб тым, якія глыбокія карэнні нусціла ў працоўных масах партыя комуністаў. Усё гэта цешыць і радуе таварыша Нявіднага і жывіць яго непахісную веру ў перамогу. Ён думае аб пажарах панскіх маёнткаў, як аб водгуллі партызанскай вайны. Гэтыя пажары ў канчатковым падрахунку будуць спрыяць пашырэнню і паглыбленню партызанскага руху. Яго ўпэўненасці ў перамозе новага ладу жыцця не парушае факт адходу Чырвонай Арміі пад напорам польскіх легіёнаў, узброеных на кошт Антанты: гісторыя грамадзянскай вайны, гісторыя шмат якіх інтэрвенцый супроць краіны Советаў даводзіць яму, што перамога будзе на баку бальшэвікоў і на гэты раз.

Ідзе Нявідны, а разам з ім, побач яго і над ім шуміць многагалосы паток жыцця, гарманічны, сугучны з першага погляду, супярэчлівы і прасякнуты духам змагання, калі прыгледзецца да яго ўважней і глыбей. Нявідны сам сабе пасміхаецца, ён ведае, хто з'яўляецца прапаведнікам гэтай гарманічнасці жыцця не толькі ў прыродзе, але і ў людскім грамадстве, каму і для чаго патрэбна яна. Нявідны не прызнае такой пропаведзі—ён сейбіт буры і класавай нянавісці ў імя новага чалавека і новага сацыяльнага ладу, бо толькі праз буру змагання будзе звергнуты стары свет і прыдзе новая эпоха. Думкі заводзяць Нявіднага далёка за межы сёнешняга дня і закалыхваюць яго спасцярожлівую пільнасць. Ён забывае, што ходзіць над краем бяздоння, што ворагі ўсюды сочаць за ім. Ён цмяна, як у сне, бачыць на момант чалавечую постаць, але яна зараз-жа знікае з поля яго зроку і з яго свядомасці.

Дарога спіскаецца лесам і спускаецца ў лагчыну, потым зноў падымаецца на горку. Нявідны ідзе далей. Перад ім раскрываецца круглая паляна, а па паляне відаць сядзіба, — хутар, ці сярэдняй рукі фальварак. Нявідны хоча звярнуць з дарогі ў бок, каб не быць заметным з боку сядзібы. Аж зірк—па спатканне яму высоўваюцца нейк адразу трое мужчын. На вопратцы тутэйшыя сяляне. Нявідны крыху сумеўся: у іх абліччы і поглядзе, кінутым на яго занадта ўважна, яму паказалася штосьці не зусім ладнае. Але зварочваць у лес цяпер было ўжо па чсе. Нявідны ідзе на сустрач ім, стараючыся нічым не выказаць свайго непакою.

— Панічок, ці няма ў вас агню?—украдліва—пачціва пытае яго адзін з пабітым воспаю тварам. І для большай натуральнасці такога запытання паказвае скручаную з газетнай паперы цыгарку. Усе трое спыняюцца, прычым двое другіх становяцца па баках Нявіднага.

«Шпікі»—маланкаю мільгае ў галаве Нявіднага.

— Агонь павінен быць,—бестурботна-спакойна адказвае ён і абмацвае кішэні, затрымаўшы правую руку на рукаятцы браўнінга. Стаўшыя па баках пераглянуўліся, вачамі далі знаць адзін адпаму.

— Берж яго!

І рантам кінуліся на Нявіднага. У момант вока Нявідны выхапіў браўнінг і выстрэліў, не цэлячыся, у таго, што быў злева. Сышчык упаў на зямлю. Але гэта была яго толькі хітрасць: куля праляцела міма, прабіўшы яму адзежу і чуць крануўшы скуру на баку. Другі ў той жа момант схапіў Нявіднага за руку ніжэй локцяў і крэпка спісну́ў яго. Аспаваты кінуўся па ўцёкі. Упаўшы сышчык, маланкай падняўся па ногі і схапіў руку Нявіднага з браўнінгам і так сціснуў яе, што пальцы разагнуліся, рэвальвер выпаў на зямлю. Між імі пачалася страшная барацьба.

Нявідны вырываўся з усіх сіл, каб вызваліць рукі. Але сышчык трымаў яго моцна і стараўся паваліць.

— А пшэкленты большавік! Ніц не поможа!—хрыпеў ён. Другі, што падняўся з зямлі, рвануў Нявіднага за ногі, і ён упаў. Цяпер падбег і аспаваты. З лесу выбегла яшчэ двое у форме вайскоўцаў. Нявіднага танталі пагамі і білі, але з такім разлікам, каб накінуць жывым. Збіты і акрываўлены, Нявідны ляжаў нерухліва. Яго перасталі біць, перагрэслі кішэні і тады надзелі яму наручнікі. З сядзібы пад'ехала фурманка. Нявіднага кінулі ў павозку і павезлі над канвоем трох польскіх агентаў.

Толькі ў дарозе, снусціўшы некаторы час, Нявідны ачнуўся і прышоў да памяці, але ён не паказваў гэтага сядзеўшым каля яго агентам. Відаць, яны мала клапаціліся за жыццё свае афяры: яны былі спепыялісты па часці біцця да пэўнай мяжы з тым, каб захаваць сваю афяру для допыту ў засценні польскіх астрогаў. З трыўмфам ехалі яны і пільна вартавалі сваю афяру. Нявідны, перамагаючы боль збітага цела, прыпамінаў што з дакументаў папала ў рукі яго катаў. Такіх дакументаў, якія маглі-б пацягнуць за сабою атышты другіх асоб, Нявідны не меў звычаю насіць пры сабе. Пры ім было некалькі брашур ваеннага агітпропа, накіраваных супроць белапольскай акупацыі, адозвы да праноўнай беднаты з заклікам адкрыта ўступаць у бой з класавым ворагам шляхам партызанскай вайны і арганізацый рэволюцыйных камітэтаў. Самі на сабе дакументы гэтыя нічога не давалі панскай агентуры ў сэнсе выкрыцця іншых асоб, апрач Нявіднага. Гэта яго заспакоіла. Яго мучыла прага, але ён цярпеў. Агенты прабавалі гаварыць з ім, але ён, не хаваючы свае агіды да іх, маўчаў і не пазіраў на іх.

Аб арышце небяспечнага «злачынца» былі зараз-жа апавешчаны вышэйшыя органы адпаведных польскіх аддзелаў. Адтуль распарадзіліся даставіць Нявіднага глыбей у тыл, у болей надзейны астрог. Некалькі дзён перасылалі Нявіднага з астрога ў астрог пад моцным канвоем, дзе пяхотай, дзе фурманкамі і, нарэшце, чыгункаю.

Астрог, збудаваны яшчэ пры цару, быў цёмны і пануры. Нявіднага ўвялі ў кантору астрога, здалі па дакументах, дзе быў адзначан характар «злачынства»: падпольная работа, накіраваная на зрыў польскага «Ужэнда», арганізацыя «разбою» і распальванне класавай нянавісці да пануючага класа. Яго абыскалі, і ўжо турэмная стража пад моцным канвоем павяла яго ў адзіночную камеру, што змяшчалася ў ніжнім этажы рагавой турэмнай вежы. Сотні арыштаваных за ўдзел у рэволюцыйным руху напаўнялі астрог. Іх бледныя, змучаныя твары паказваліся ў закутых у жалеза вокнах з усіх паверхаў астрога.

— Адкуль, таварыш?

— За што?—чуліся мужчынскія і жаночыя галасы.

— З Палесся!

— То нявольна!—крыкнуў Нявіднаму чорны астрожны пэрбер і штурхануў яго ў плечы, а варта, пастаўленая на двары астрога, стрэльбамі пагражала запяволеным і з спецыфічна астрожнаю лаянкаю адганяла іх ад акон.

З іржавым скрогатам расчыніліся грузкія жалезныя вароты, як пасць астрога. Нёмным карыдорам падзямелля, дзе смутна блішчалі агонькі ліхтароў, а побач змяшчаліся карцэры і розныя клятушкі-камеры, павялі Нявіднага ў рагавую вежу. Прайшлі карыдор, завярнулі ў цесную шчыліну, у вузкі праход між тоўстых мураваных сцен, прайшлі яшчэ адны дзверы, і Нявідны апынуўся ў круглай, маленькай камеры. У камеры было пуста, холадна і сыра. На цэментовай падлозе стаяў дзеравяны тапчан-койка, а высока угары была зроблена невялічкая ніша, забітая жалезнымі кратамі. Праз яе скупа прабівалася святло ў камеру. Турэмшчыкі вышлі. Загрымеў ключ у замку, дзверы цяжка зачыніліся, і Нявідны астаўся адзін, адгароджаны ад свету, людзей і волі. Ён прысеў на голы тапчан, азірнуўся... тупік. Далей ходу няма!.. канец!

Нявідны не цешыў сябе ніякімі ілюзіямі. Смяртэльная маркота ахапіла яго. Адзін, ні жывой душы. Жудасная цішыня, а ў гэтай цішыні плылі нейкія далёкія, глухія гукі і губляліся тут... Там, у Гомельшчыне, засталася старая маці. Ніколі ў жыцці не адчуў ён такой вострай жаласці да яе, як у гэты момант. Яна так дрыжала над ім, так старалася ўсцерагчы яго. Два сыны яе згінулі на імперыялістычнай вайне. Дзве дачкі павыходзілі замуж і паўміралі. Чарга за ім, а маці застанецца адна ў свеце, перажыўшы дзяцей і мужа-чорнарабочага. Не бачыла яна радасці ў жыцці, і не ведае яна, што ён, апошні сын яе, яе радасць і апошняя сувязь яе з жыццём, адзін сядзіць у гэтым гробе... Лічаныя дні, а можа гадзіны аддзяляюць яго ад цёмнага, жудаснага ў сваёй пустаце і маўклівасці нябыту.

Ён апер галаву на рукі. Паток вострага болю і пакуты падхапіў яго і закружыў у мутных сваіх хвалях... Прэч, прэч, слабасць і маладушнасць! Ён рашуча зрываецца з тапчана. Твар яго робіцца суровым і занятым. Цвёрдымі крокамі ходзіць ён па камеры. Раз, два, тры. Раз, два, тры. Камера цесная— тры крокі і—паварот. Хада і рух суцішылі яго нервы, ён трохі заспакоіўся. Ён думае аб тым, што робіцца там, на Палессі, думае, у якой ступені выбыццё яго з строю работы адаб'ецца на самой рабоце. Работа не спыніцца. Яго месца зоймуць дзесяткі, сотні, тысячы новых барацьбітоў, роджаных у буры вайны і рэволюцыі, тысячы новых сейбітаў буры і змагання.

Доўга хадзіў ён і думаў. Стомлены хадою, думкамі і ўсім перажытым за апошні час, ён прылёг на голы тапчан, і заснуў, заснуў цяжкім сном чалавека, змучанага маральна і фізічна.

Скрогат ключа ў замку разбудзіў Нявіднага. Адразу-ж успрыняў ён гэту ўсю жахлівую рэчаіснасць. У камеру ўвайшлі трое турэмшчыкаў.

— А ну, надымайся!—груба штурхануў яго адзін.

Яго павялі на допыт.

Нявідны з цікавасцю паглядзеў на следчых. Праціўныя, ненавісныя. Гэта—прагавітыя п'яўкі. Яны будуць высмоктваць сокі мазгоў яго, першаў. Было іх тут двое. Адзін нарыхтаваўся запісваць. Другі будзе дапытваць. Нявідны паглядзеў на пісара і падумаў: «Многа ты не напішаш».—Ён адразу паставіўся варожа да свайго допыту і ўзяў курс на тое, каб меней гаварыць і нічога не расказваць аб тым, што іх будзе найболей цікавіць.

— Хто ты і як тваё прозвішча?—было першае запытанне.

— Рэволюцыянер. Прозвішча ў мяне няма.

— Нявідны гэта—твой псеўдонім?—запытаў следчы.

— Так я называю сябе сам.

— А прозвішча ты сказаць не хочаш?

— Лічу, што гэта непатрэбна.

— Аб тым, што патрэбна і што непатрэбна, судзіць не табе.

— Я думаю, што ў «дэмакратычнай» панскай Польшчы права судзіць дано ўсім, — іранічна заўважыў Нявідны.

— Што можна ваяводзе, то не тобе сродзе,—так-жа спакойна адказаў следчы.

— Дасканалая «дэмакратычная» прыказка,—засмяяўся Нявідны.

Следчы пачынаў злавацца.

— Мы аб табе маем вялікі дакументальны матэрыял,—пачаў ён:— тваё злачынства нам даскапала вядома, і запірацца тут не мае сэнсу. Нам вядома, што ты на тэрыторыі Польшчы, на тэрыторыі, заваёванай польскай арміяй, вёў падрыўную, праступную анарха-бальшэвіцкую работу, накіраваную на звяржэнне польскай улады, на арганізацыю хлопскіх банд для ўзброенага выступлення, на падпал маёнткаў і на тэрор у дачыненні да іх законных уладароў і адміністрацыі польскай дзяржаўнасці. Прычым гэту злачынную дзейнасць вёў у паласе, аб'яўленай на ваенным палажэнні. Цяжар кары за ўсе гэтыя злачынствы можа быць зменшаны, калі ты скажаш, хто твае хаўруснікі.

— Вы хочаце гэта ведаць?—падкрэсліваючы слова «гэта», запытаў Нявідны.

— Так, гэта.

— Хаўруснікаў маіх многа. Калі-б я назваў тых, каго я ведаю асабіста, то гэта была-б якая-небудзь адна мільённая часць іх. Мае хаўруснікі—паўстаўшы супроць сацыяльнай несправядлівасці, спрадвечнага гнёту і эксплаатацыі народ, многамільённая маса працоўнага сялянства і рабочых. Мае хаўруснікі—мільёны прыгнечаных Польшчы!..

— У нас тут не бальшэвіцкі мітынг,—спыніў Нявіднага следчы:— занадта многа тваіх хаўруснікаў. Нас цікавяць якраз тыя, якіх ты ведаеш асабіста, удзельнікі тваёй злачыннай дзейнасці.

— Скажу проста і катэгарычна: я іх не выдам і не назаву.

Следчы бліснуў вачамі.

— У нас, апроч слоўнай мовы, ёсць мова іншых спосабаў.

— Я чуў і ведаю вашу мову «іншых спосабаў». Тады следчы сказаў:

— А ты ўсё-ж падумай. Даём табе дзесяць мінут на разважанне.

Нявіднага вывелі ў карыдор.

Праз дзесяць мінут яго зноў прывялі на допыт. На запытанне следчага аб выніках разважання суровы, спакойны і зацяты невысокі хударлявы чалавек, сейбіт буры і змагання, сказаў:

— Прыступайце да вашай мовы «іншых спосабаў», болей нічога вам не скажу.

І Нявідны стрымаў сваё слова. Ён маўчаў, калі ўшчэмлівалі яго рукі брудную падлогу казэмата, таўклі і мясілі цяжкімі, жандарскімі ботамі; маўчаў, калі ўшчэмлівалі яго рукі між дошак, спецыяльна прыстасаваных, рвалі яго цела, расцягвалі жылы і косці. Ён абярнуўся ў нежывога, страціўшага чуласць і прытомнасць чалавека. Яго адлівалі вадою, зноў мучылі, а ён толькі скрыгатаў сціснутымі зубамі, але не сказаў ніводнага членападзельнага слова. Яго каты, здаравенныя, адкормленыя людзі, утраціўшыя чалавечы воблік, адчувалі сябе пабітымі сабакамі.

На досвіце трэцяга дня зняволеныя афяры старога царскага астрога чулі шум у рагавой камеры. Дзесяткі бледных людскіх ценяў прыніклі да акутых жалезам акон астрога, пазіралі на цёмную групу чалавечых сілуэтаў, выводзіўшых за вароты астрога невысокага хударлявага чалавека на апошні этап яго галгофы.

Невысокі хударлявы чалавек заўважыў бледныя цені ў вокнах астрога. Ён знайшоў у сабе сілы громка сказаць ім:

— Праўчайце, таварышы! Няхай жывуць Советы!

РЭЙД „ЛЁГКАЙ КАВАЛЕРЫІ"

Правяраем выкананне пастановы партыі і ўрада аб вышэйшай школе

ГЕАФАК

На геолага-геаграфічным факультэце пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб вышэйшай школе не прапрацавана і на практычнае яе выкананне не мабілізаваны навуковыя работнікі і студэнты.

З першага дня заняткаў пачаліся зрывы лекцый. У групе геолагаў за верасень месяц сарвана 55 проц. лекцый. На 1 курсе сістэматычна зрываюцца лекцыі па палітэканоміі. На II курсе сарваны лекцыі па дынамічнай геалогіі. Выкладчык эканомгеаграфіі Сугробаў сістэматычна позніцца на заняткі.

У пастанове гаворыцца аб тым, што лекцыя павінна чытацца высокакваліфікаванымі выкладчыкамі. Аднак на геафаку чытаюць лекцыі слабакваліфікаваныя выкладчыкі і к таму-ж яны не рыхтуюцца да сваіх заняткаў (Шарай, Зубрыцкі). Студэнты прымушаны даказваць т. Зубрыцкаму, што ён памыляецца ў падліку крысталаграфічных класаў, што іх маецца не 37, а 32(!).

Пастановай ЦК і СНК вызначаны для старэйшых курсаў дні для самастойнай работы студэнтаў. На III курсе глебаведаў гэтыя дні скарыстоўваюцца для чыткі лекцый, а ў дні занятак праводзяцца прасемінары, асабліва такі метад практыкуюць акадэмік Афанасьеў і выкладчык Дудзінскі.

Дрэнна забяспечан факультэт і падручнікамі; кафедры геаграфіі і глебазнаўства не далі дырэктару бібліятэкі спіса патрэбных падручнікаў і літаратуры, а пагэтаму бібліятэка іх не закупіла.

Трэба сказаць у дадатак яшчэ і тое, што дэканат, каб запоўніць вучэбны дзень, адводзіць многа часу фізкультурным заняткам. Мы не супроць фізкультуры, але фізкультурныя заняткі праходзяць вельмі не арганізавана. У залу, дзе можа нармальна займацца толькі адна група, уводзяць па 3 і больш груп.

Віноўным у гэтых недахопах з'яўляецца дэканат факультэта (дэкан праф. Чурын), які замест упартай барацьбы за наладжванне работы дэмабілізаваў сябе і вывесіў аб'яву, каб яго не лічылі дэканам. Віноўным з'яўляецца і рэктарыят, які вельмі мала дапамагаў і кіраваў работай дэканата і зусім не правяраў яго работу.

Група «лёгкай кавалерыі»
БАРАБАН, ДОЛЖАНОК. МАРМАЛЕЎ, КАСЦЮКОВІЧ.

Апублікаваная у чэрвені месяцы гэтага года пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб рабоце вышэйшых навучальных устаноў яскрава паказвае недахопы нашых ВНУ і дае канкрэтныя ўказанні, як перабудаваць работу у адпаведнасці з патрабаваннем соцыялістычнага будаўніцтва.

Як-жа наш універсітэт на справе рэалізуе гэтае гістарычнае рашэнне партыі і ўрада?

Асабліва дрэнна ў нас абстаіць справа з наладжваннем педагагічнага працэсу. У пастанове гаворыцца, што лекцыі павінны чытаць прафесары і дацэнты. У нас, каб фармальна выканаць гэты пункт пастановы, рэктарыят дапусціў да чытання лекцый людзей не маючых адпаведнай кваліфікацыі, зацвердзіўшы іх выконваючымі абавязкі дацэнтаў.

Амаль 60 проц. усіх выкладчыкаў у БДУ працуюць па сумясцільству, наездамі з другіх гарадоў. Рэктарыят узяў курс папаўняць кадры навуковых работнікаў, шляхам іх запрашэння на часовую работу з другіх ВНУ. Пастанова абавязвае дырэктароў складсці ўсе ўмовы для павышэння кваліфікацыі маючыхся работнікаў кафедр, а не толькі фармальна даваць ім званне прафесароў і дацэнтаў. Нашы кафедры ў сваёй большасці не разгарнулі ніякай работы ў гэтай галіне (гістфак, геафак). Работнікі кафедр не маюць індывідуальных канкрэтных планаў сваёй навукова-даследчай работы.

Пастанова патрабуе сталага раскладу заняткаў на год. У нас на факультэтах расклады складаюцца у лепшым выпадку на месяц. Часта бывае, што расклад заняткаў змяняецца штодзённа.

Для самастойных работ студэнтам не выдзелены адпаведныя аўдыторыі і лабараторыі. Не наладжаны кансультацыі.

У сваёй пастанове партыя і ўрад надаюць выключную ўвагу арганізацыі парадку і дысцыпліны. Ніжэй прыведзеныя факты яскрава паказваюць, што на некаторых факультэтах дысцыпліна і парадак адсутнічаюць. Зрывы заняткаў, спазненні на заняткі як студэнтаў, так і выкладчыкаў звычайная з'ява. У інтэрнатах студэнтам не створаны нармальныя ўмовы для прадукцыйнай работы і культурнага адпачынку. Інтэрнаты перагружаны. Адсутнічае свет, вада і т. д.

Змяшчаючы матэрыял абследвання «лёгкай кавалерыяй», рэдакцыя спадзяецца, што рэктарыят, партарганізацыя і профарганізацыя мабілізуюць усю грамадскасць, возьмуцца за перабудову сваёй работы, за правядзенне ў жыццё пастановы ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб вышэйшай школе.

ФІЗМАТ

На факультэце яшчэ да сёнешняга дня не маецца праграм на многіх дысцыплінах. Вучэбныя планы поўнасцю не распрацаваны і не даведзены да студэнтаў. Пастанова ЦК ВКП(б) і СНК СССР патрабуе, каб расклады заняткаў складаліся на цэлы год, але гэта на фізмаце не выконваецца, расклад заняткаў мяняецца кожны месяц.

Прафесарска-выкладчыцкім складам факультэт поўнасцю не забяспечан; яшчэ і зараз адсутнічае загадчык кафедры фізікі. Выкладчыкі на фізіцы, якія маюцца, не забяспечваюць чытання курса на высокім узроўні. Так, напрыклад, выкладчык Балабаеў, чытаючы курс «Квантова механика», блытаецца і робіць вельмі часта памылкі.

Падручнікамі і літаратурай факультэт не забяспечан. Дэканат чамусьці ўмудрыўся ўвесці на IV курсе фізікаў 9 дысцыплін, тады як у пастанове ясна сказана, што за семестр праходзяць не больш 6 дысцыплін.

Група «Лёгкай кавалерыі».

ХІМФАК

Хімічны факультэт мала чаго зрабіў, каб выканаць важнейшую пастанову нашай партыі і ўрада «Аб рабоце вышэйшых навучальных устаноў і аб кіраўніцтве вышэйшай школай». Так, расклад заняткаў складаецца на месяц, што яўна супярэчыць пастанове партыі і ўрада вышэйшай школе. На факультэце адсутнічаюць планы работы кафедр (аналітычная кафедра — праф. Ермоленка, неарганічная кафедра — праф. Змачынскі). Ні адна з кафедр не цікавіцца пытаннямі навукова-даследчай работы. За месяц вучобы сарвана 30 лекцыі на фізкультуры, частка з іх сарвана па віне выкладчыкаў, а астатнія зрываюцца таму, што дрэнна складзен расклад (у адзін час займаюцца 3—4 групы). Таксама сарвана 2 лекцыі арганічнай хіміі (праф. Казлоў), 2 лекцыі палітэканоміі, 2 лекцыі калоіднай хіміі.

Кіраўнікі для вытворчай практыкі са студэнтамі не вылучаны, а аб'екты, вызначаныя ў мінулым годзе, канчаткова не зацверджаны. Для самастойнай работы студэнтаў няма аўдыторый. Дысцыпліна на факультэце дрэнная.

Група «Лёгкай кавалерыі».

Пастанову аб вышэйшай школе трэба выконваць

Праверка выканання пастановы партыі і ўраду аб вышэйшай школе на біялагічным факультэце паказала цэлы рад недахопаў. Вось некалькі фактаў: для студэнтаў III і IV курсаў вызначаны дні самастойнай работы, але не складзены ўсе ўмовы для наладжвання гэтай работы. Ва ўмовах біялагічнага факультэта самастойная работа студэнта павінна заключацца ў рабоце з мікраскопам, з гербарным матэрыялам і т. д. Для арганізацыі гэтай работы неабходны адпаведныя пакоі і габінеты, на факультэце гэтых памяшканняў няма і студэнты абмяжоўваюцца толькі чыткай літаратуры.

У пастанове выразна сказана, што колькасць вывучаемых дысцыплін у семестр не павінна перавышаць шасці. У нашых-жа праграмах прадугледжана прайсці на I курсе ў II семестры 7 дысцыплін, на другім курсе у першым і другім семестрах па 8 дысцыплін. Таксама недапушчальным з'яўляецца і тое, што заканчэнне большасці дысцыплін пераносіцца на другое паўгоддзе.

Студэнты біяфака не маюць праграм ні па адной дысцыпліне, яшчэ не арганізаваны кансультацыі. Расклад занятак часта мяняецца, бо факультэт не забяспечан поўнасцю выкладчыкамі.

Гэтыя недахопы можна і неабходна знішчыць. Патрэбна толькі мабілізаваць увесь прафесарска-выкладчыцкі склад і студэнтаў на поўнае выкананне пастановы ЦК ВКП(б) і СНК СССР аб вышэйшай школе.

КОХНЕНКА. ЗАВІСТОВІЧ.

ДА ПАДЗЕЙ У ІСПАНІІ. На здымку: адзін з папулярнейшых камандзіраў народнай міліцыі — вядомы пад прозвішчам «Негус», — на сарагоскім фронце.

У ФОНД БРАЦКАЙ ДАПАМОГІ

Студэнты універсітэта ў адзнаку салідарнасці з іспанскім народам, які мужна са зброяй у руках адстойвае сваю свабоду і гераічна змагаецца супроць фашысцкіх мяцежнікаў, сабралі ў фонд брацкай дапамогі 3474 рублёў, з якіх па фізмату — 1.309 руб., хімфаку — 711 руб., геафаку — 562 руб., гістфаку — 458 руб., біяфаку — 434 руб.

Збор сродкаў у фон дапамогі жанчынам і дзецям Іспаніі прадаўжаецца.

АДБЫЛАСЯ ФІЗКУЛЬТУРНАЯ СПАРТАКІЯДА

На агульную універсітэцкую спартакіяду з'явіліся каманды фізкультурнікаў з усіх факультэтаў, акрамя гістфака. Лепш арганізавана з'явілася каманда фізмата (фізорг т. Брыж).

Першае месца ў спартакіядзе заняла каманда фізмата, другое — каманда хімфака, трэцяе — біяфака і чацвертае — геафака.

Першае месца па вялікай шведскай эстафеце заняла каманда фізмата ў складзе тт. Брыж, Зеневіч, Путан і Тумас.

Першае месца па малой шведскай эстафеце заняла каманда біяфака у складзе: Міскевіч, Мільгут, Шэпелевіч і Лапотка.

Каманда фізмата прэміравана ў суме 300 руб., каманда хімфака — 150 руб.

Лепшыя індывідуальныя паказчыкі далі: студэнт фізмата Брыж на бегу па 100 і 500 метраў, Іваноў на 5000 метраў. Па прыжку ў даўжыню і мятанню ядра — Кохан, па дзіску — Пурц, Дабравольскі і Скарабагаты — па прыжках у вышыню.

Усе яны загадам рэктара прэміраваны.

КОСАР.

ДА ПРАБЛЕМЫ ПАДАРОЖЖА Ў ІНТЭРНАТЫ БДУ

Пазнаёміўшыся са становішчам нашых інтэрнатаў, мы прышлі да такога вываду: усім грамадзянам, маючым асаблівую зацікаўленасць у падарожжах, шуканні розных здарэнняў і марачым аб афрыканскіх пустынях і развалінах старажытных гарадоў, мы ў першую чаргу раім зрабіць падарожжа у нашы інтэрнаты.

Безумоўна, у інтэрнатах падарожнік не знойдзе афрыканскіх бязводных пустынь, але ў інтэрнаце па Студэнцкай 52 ён тыднямі вады не ўбачыць. Калі-ж што-небудзь здарыцца з камендантам інтэрната тав. Забаўскім і ён загадае прынесці вады, таксама асабліва агарчацца падарожніку не прыдзецца: афрыканскія ўмовы жыцця не будуць парушаны, бо з паяўленнем вады з'явіцца і чарга за ёй, самая звычайная, жывая чарга са студэнтаў інтэрната, якія, не бываўшы ў Сахары, прывыклі штодня карыстацца вадой і к таму маюць прывычку кожную раніцу чысціць зубы і мыць твар, а паколькі вада бывае раз у тыдзень, то к моманту яе прыбыцця, гэта прывычка асабліва дае сябе адчуваць і калі наш падарожнік, не ведаючы правіл карыстання вадой, не стане ў жывую чаргу—праз 5 мінут яму вады не ўбачыць і такое патаемнае яе знікненне яму здасца за міраж, які нярэдка дарэмна радуе падарожніка ў пустыні.

Астатнія асаблівасці інтэрната па Студэнцкай менш цікавы для падарожніка. Так, напрыклад, у 18 пакоі выбіта акно і няма фортачкі. Гэту асаблівасць падарожнік можа зусім і не заўважыць, бо ён, набываўшы ў арктычнай абстаноўцы, на наш асенні вецер не зверне ўвагі, але студэнты, якія жывуць ва ўмеранай кліматычнай зоне, у якой знаходзіцца і гэты 18 пакой, не зусім добра адчуваюць сябе, асабліва ў тыя мінуты, калі разам з ветрам дождж сячэ праз выбітае акно.

Таксама падарожніка не зацікавіць адсутнасць у пакоях шчотак падмятаць падлогу, а яны вельмі цікавяць студэнтаў, бо ім раніною нечым пакой падмесці. Не пашкодзіць заглянуць таксама ў інтэрнат па Школьнай 8, асабліва ў пакой № 4, толькі або вечарам напярэдні не сцямнее, або пасля 12 гадзін ночы, бо да 12 гадзін інтэрнат не асвятляецца і нічога там цікавага разгледзіць нельга. Улічыўшы гэту акалічнасць, падарожнік спакойна зможа ісці. Пры ўваходзе ён заўважыць наступнае: сцены і пталок ад вільгаці мокрыя, паветра сырое, ваконныя рамы пакрыты слоем гнілі — усё гэта напамінае даўно пакінуты людзьмі няжылы старажытны пакой, які ў падарожнікаў заўжды выклікае пеўную патаемную зацікаўленасць. Падарожнік падумае: «Вось некалі тут жылі людзі, а цяпер толькі макрыцы і сараканожкі поўзаюць па падлозе і вокнах. Але... Што гэта?»—На тым-жа падаконніку, дзе поўзаюць макрыцы і сараканожкі можна заўважыць прадукты (хлеб, цукар і інш.), якія заўжды гавораць аб блізкай прысутнасці чалавека. Сапраўды такое з'явішча паставіць у тупік падарожніка бо яму-ж не вядома, што гаспадарчая частка універсітэта не забяспечыла студэнтаў тумбачкамі і яны вымушаны класці прадукты на падаконнікі.

На іншых інтэрнатах мы спыняцца не будзем—падарожнікі самі ўсё ўбачаць, толькі параім іх у наступным: уваходзячы у пакой № 4 па Пова-Мясніцкай, неабходна абавязкова адзець процігазы, бо пад акном гэтага пакоя знаходзіцца прыбіральня, смяццёвы яшчык і свінарнік, адсюль зразумела чаму неабходны процігазы.

Адпачасова даводзім да ведама ўсіх падарожнікаў, што уваход у інтэрнаты БДУ вольны. Да гаспадарчай часткі універсітэта не датычыцца пастанова СНК СССР і ЦК ВКП(б) аб вышэйшай школе, у якой адзначана: «...права ўваходу ў... інтэрнаты вышэйшых навучальных устаноў маюць толькі студэнты, навукова-педагагічны і адміністрацыйна-тэхнічны персанал данай навучальнай установы. Доступ у іх іншым асобам дазваляецца толькі па спецыяльных прапусках». У інтэрнаты БДУ дазволена ўсім уваходзіць. І нездарма перад выхадным і вечарам выхаднога дня на калідору інтэрната галоўнага корпуса цяжка прайсці ад любіцелей наведваць студэнцкія інтэрнаты. І каго толькі там няма?!

Мы былі-б занадта рады, каб падарожнікі зрабілі абыход нашых інтэрнатаў, можа-б хто і напісаў і магчыма, ён па якой-небудзь выпадковасці папаў-бы на стол у габінет намесніка рэктара універсітэта па гаспадарчай частцы.

І яшчэ нам занадта шкада, што кіраўнікі гаспадарчай часткі БДУ не маюць натхнення да падарожжаў, бо каб яно ў іх было, безумоўна яны-б наведвалі інтэрнаты хаця-б для таго, каб не траціць вялікія грошы на далёкія падарожжы.

Е. ГЕРАСІМАЎ.

ПАСТАНОВА СНК БССР і ЦК КП(б)Б

СНК БССР і ЦК КП(б)Б пастанаўляюць:

1. За выдатныя заслугі ў галіне беларускай мастацкай літаратуры ўзнагарадзіць народнага паэта Беларускай Рэспублікі Якуба Коласа легкавой аўтамашынай.

Машыну ўзяць на абслугоўванне за кошт дзяржавы.

2. Пабудаваць за кошт дзяржавы дачу для Якуба Коласа з поўным яе абсталяваннем.

3. Прыняць на кошт дзяржавы утрыманне і рамонт жылога дома, у якім пражывае Народны паэт БССР Якуб Колас.

Старшыня СНК БССР ГАЛАДЗЕД.
Сакратар ЦК КП(б)Б ВАЛКОВІЧ.

Ч. В. А. адк. рэд. МАЛЮКЕВІЧ.

Менск, друкарня «Звязды». Тыраж 1.000. Горліт № 1958